

I. CONFIRMATIO IURIUM HENRICI REGIS

Henryk z łaski Bożej Kroi Polski, Wielkie Książę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, Inflantckie etc., Książę Andegaweńskie, Borbońskie, Alwerneńskie^a etc.

1. Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to będzie wiedzieć należało, obojogo stanu tak duchownego, iako i świeckiego, arcybiskupom, biskupom, woiewodom, kasztelanom, starostom, dygnitarzom i urzędnikom koronnym i ziemskim i wszemu rycerstwu i miastom, wiernie Nam miłym, łaskę Naszą Królewską.

2. Iżeśmy z woli a przejrzenia miłego Boga, za wolnym was wszystkich obraniem, na tej królewskiej stolicy tej sławnej Korony Polskiej usiedli, po łasce Bożej tę najprzedniejszą powinność Naszą być rozumiemy, abyśmy tę Koronę w całości i iedności zachowali, a wszelakim tym rzeczom, ktoreby do tego zawadzały, wszelaką radą i staraniem Naszym zabiegali. Aby tedy i za tym stanów koronnych z tego sejmku koronacyi Naszej roziachaniem, do snadnego rozumienia, a potym ułaczenia spraw Rzeczypospolitej przyszło i Nasze k'temu sprawy inaczej wykładane nie były, niżli słusznie wykładane być maią, zdało się Nam do wiadomości wszech podać, co się na tym sejmie koronacyi Naszej działo. Zakośmy tedy wielką pociechę stąd mieli, gdy nam posłowie koronni do Francyi odnieśli, z iaką chęcią, z zgodą, miłością iesteśmy od was mimo insze kompetytory na to Królestwo obrani i w iakiej całości Rzeczypospolitej waszej i opatrzeniu przeciwko wszelakiemu niebezpieczeństwu koronnemu domowemu i postronnemu, iakieśmy potym, do tej Korony szczęśliwie przyiachawszy, za łaską miłego Boga sami oczyma Naszemi oglądali; z czegośmy i My pociechę niemałą wzięli i wyście na wszem świecie sławę otrzymali. Takeśmy to tam odprawiwszy, co na on czas panowie posłowie koronni, do Nas do Francyi przysłani, żądali, dogadzając w tak wielkim a sławnym akcie przed oczyma wszech ludzi na świecie i mniemaniu Naszemu i sławie narodu waszego, prawie mało czasu ku słusznej w drogę wyprawie maiąc, i inne wielkie, trudne a ważne onego Królestwa sprawy, ktorechmy na sobie przez kilka lat, za zleceniem Króla lego Miłości Francuskiego Brata Naszego nieśli, z siebie składając, udaliśmy się do Korony Polskiej w drogę daleką i czasu trudnego, wezwaniu Bożemu, expektacyi waszej i potrzebom tej Korony folgując, a opuszczając na wieki matkę i bracią i wszystkie powinowate swe. Nie przez żadne bogactwa, będąc i na tym kontenci, co z łaski Bożej mamy; nie przez zdrożną a zbytnią chęć królowania i panowania, na którym Nam i tam nie schodziło, nie dla próżnej chwały i władzy, ale z prawego a chrześcijańskiego książęciu przystojnego umysłu i przedsięwzięcia, gdy Nam ta chęć ku wam prawie od samego Pana Boga przystąpiła, bez wszego wątpienia, ku wszelakiemu dobremu waszemu i sławie Naszej, abyśmy temu Królestwu tak mężnemu i rycerstwu tak walecznemu i rozrodzonemu, ku rozmnożeniu sławy i rozszerzeniu granic i nieprzyjaciół tej Korony poniżeniu wodzem byli; które same przyczyny Nam do tej sławnej Korony chęć i serce uczyniły. Którą drogę Naszą przez Niemieckie Ziemie odprawiwszy, gdyśmy na granice tego Królestwa i państwa Nam od Boga przejrzanego i od was zleconego przyiechali, iesteśmy ze wszelaką uczciwością i wdzięcznością przez te, ktorymeście to byli zlecili, przyięci i przywitani i wszędzieśmy przez wszystkę Koronę przyimowani wdzięcznie i przystojnie byli, aż do samego mihsta głównego stołecznego Krakowa, gdzie Nam od wszystkich, tak panów rad, iako i posłów stanu rycerskiego i od wielu rycerstwa przystojna wdzięczność z wielką ozdobą i sławą tej Korony na wszem pokazana była. Co wszystko iaką chęć w sercu Naszym pobudziło ku miłowaniu Narodu Polskiego i pomnażaniu sławy i pożytków tej sławnej Korony, łączno to każdy u siebie uważć może. A co więcej, gdy do koronacyi przyszło, tam Nam dopiero nie tylko panowie rady, ale i posłowie ziemscy bracia wasi taką wdzięczność pokazali, że z wielką ochotą do niej przystąpili, prawie się spoinie iedni z drugimi do tego uprzedzając. Czym prawie onę doskonałą i życzliwość i chęć swoją na elekcyi przodkiem, potym w posyłaniu tak zacnych posłów i w przyięciu Naszym Nam pokazaną zawarli i zapieczętowali, zwierzając Nam wszystkich praw, swobod i maiątności swych i tego wszystkiego, co iest najmiłszego po Panu Bogu, to iest sławy i zdrowia swego. To wszystko w ręce ku sprawie i obronie dawaiąc i zleca-

^a W VL błędnie: Alewreńskie.

iąc, za poprzysiężeniem Naszym i za pomazaniem Naszym i włożeniem Nam Korony i innych **insignia Regni** podaniem przez ręce Iego Mości Księdza Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, koronatora królów tej sławnej Korony. Do czego też przystąpiła przysięga stanów koronnych Nam uczyniona. Które to wielkie a ważne akty, iż w takiej zgodzie, miłości, iedności tej Korony i wszytkiej Rzeczypospolitej odprawiono są, mamy zaprawdę wszytscy za co Panu Bogu dziękować, prosząc Go, aby tak iako począł, wszytsko ku czci a chwale swej, ku dobremu nie tylko tej Korony ale i wszytkiego chrześcijaństwa sprawować i Naszym radom a sprawom na wszem miłościwie błogosławić raczył. A ponieważ przy koronacyjach swych królowie polscy, sławnej pamięci przodkowie Nasi, konfirmacje listowne wszytkiej Rzeczypospolitej zwykli dawać, gdy do tego przyszło, żeśmy o konfirmacje byli żądani, tedyśmy iej zaraz pozwolili takim obyczaiem, iakim przodkowie Nasi Królowie Polscy konfirmacje dawali, którąśmy wszytkie koronne polskie i Wielkiego Księstwa Litewskiego i wszytkich państw i ziem koronnych (dis-membracyi w Rzeczypospolitej szkodliwej przestrzegając) prawa, statuta, swobody, wolności, przywileje, tak pospolite, iako i każdemu z osobna stanu wszelakiego potwierdzili. Iakoż i teraz ieszcze **ex superabundanti** i tym listem Naszym potwierdzamy i każdym innym według potrzeby potwierdzić iesteśmy gotowi. **Caeterum**, co się tkanie **controversos articulos**, o których nie tylko tu, ale ieszcze i we Francy i był nie mały spor, tedy o nich na sejmikach powiatowych od Nas sprawę dostateczną weźmiecie. A My sami na ten czas chociaż po takich pracach i fatygach Naszych sobie folgować nie będziemy, ale powinności swej, tak w sądziech i w opatrowaniu pokoiu pospolitego, iako i w rozsyłaniu poselstw do wszytkich panów chrześcijańskich i pogańskich i do ziem koronnych, rozmnażając pokój i sławę zacnego narodu polskiego i Królestwa Naszego, chociaż w takim obnażeniu i zniszczeniu skarbu koronnego, iakeśmy zastali, chętliwie się do tego sami z osoby Swej przykładając, a wszytkie rzeczy ku dalszemu dobremu postępkui, iako tego potrzeba niesie, a ile tak zrazu być może, wedle największej możności Naszej ulacniając, dosyć czynić będziemy, i iuż czynimy. A iak tym pisaniem Naszym wszem wobec i każdemu z osobna oznajmujemy, że My iakośmy są z łaski a przejrzenia Bożego a zgodnego wszech stanów tej Korony przyzwolenia Królem Polskim obrani, żądani, wezwani i przyprowadzeni, takeśmy iuż za tąż łaską a błogosławieństwem Bożym, wszytkich zgodnym przyzwoleniem w Krakowie na zamku w kościele Św. Stanisława koronowani, z podaniem od wszytkich stanów i rycerstwa powinno posłuszeństwa. Gdzieśmy też wszytkim koronnym narodom tak polskim, iako i litewskim prawa, statuta, przywileje, wolności, swobody pospolite i własne każdemu poprzysięgli, one wszytkie wcale dzierżyć, zachowywać i pomnażać. A iż żadne Królestwa, żadna Rzeczpospolita bez sprawiedliwości stać nie może, porządek sądów podług starodawnego w Rzeczypospolitej zwyczaiu i biegu, gdyż się nic nowego zgodnie nie postanowiło, w mocy swej zachowujemy.

3. A tak was napominamy wszytkie poddane Nasze, abyście o tym wszytkim iuż tak wiedząc, w powinnościach swych się zachowywali przeciwko Nam i wszytkiej Rzeczypospolitej, a zwłaszcza urzędnicy urzędów swych wszytkie powinności według praw, statutów koronnych a obyczaiu zachowanego wypełniali, iakoby nie tylko powszechnie, ale i w każdej części Rzeczypospolitej rząd, sprawiedliwość i pokój pospolity zachowań i opatrzon był. A o Nas tego pewni byli, że My pomniąc na wdzięczność waszą Nam pokazaną i na przysięgę i powinność Naszą Królewską tak w czynieniu sprawiedliwości, iako i w obronie od postronnych nieprzyjaciół tak się zachować wszelakim staraniem Naszym będziemy, iako dobremu a chrześcijańskiemu Królowi będzie przystało, nie litując prace, starania, zdrowia swego. A nie tylko to cośmy przez posły Nasze ofiarowali, ale i cokolwiek ad **utilitatem publicam** tej Korony należeć będzie, wszytsko to wdzięcznie a chętliwie uczynimy. Więcej się ogladając na dobro pospolite niżli też na własną osobę Naszą. To też sobie za pewne o was obiecując, co przodkowie Nasi zawżdy po przodkach waszych i was samych znali. Czego wszytkiego aby większa pewność była, pieczęć Naszą do listu niniejszego przyłożyć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, 22 **Aprilis** na sejmie koronacyi Naszej, roku Bożego MDLXXIV [22 IV 1574], panowania Naszego roku pierwszego. Na własne rozkazanie Króla Iego Miłości.